

KAB - indlæg 1929

CENTRALOPVARMNING I BOLIGEN.

Af Ingeniør, cand. polyt Ludv. Birch.

Centralvarme i Etagebebyggelse.

FOR en Sned Aar siden var der i København kun Centralvarmeanlæg i Ejendomme med store Lejligheder. Omkring det Tidspunkt gjorde man enkelte Forsøg med Centralvarme i mindre Lejligheder, men først i 1912—1913 tog Udviklingen i saa Henseende Fart og nu er Indretningen af Centralvarme i moderne Boligbyggeri saa almindelig, at man kan forudse det Tidspunkt, hvor man i en moderne Lejlighed lige saa lidt kan undvære Centralvarme som man kan undvære elektrisk Lys.

Hvad betyder da Centralvarmeinstallationen i forøget Husleje i Forhold til Kakkellovsopvarmningen?

For at besvare dette Spørgsmaal maa man først klargøre, hvad Centralvarmeinstallationen koster! Nedenstaaende tabellariske Opstilling giver i saa Henseende de fornødne Oplysninger om Udgiften pr. m² Etageareal.

	Opvarmningsanlæg uden Ovne i Soveværelser			Opvarmningsanlæg med Ovne i Soveværelser		
	Varme- anlæg	Varme- maaler	Ialt	Varme- anlæg	Varme- maaler	Ialt
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
3-Etages Bebyggelse med mindre Lejligheder	6,20	0,20—0,67	6,40—6,87	7,15	0,30—1,00	7,45—8,15
5-Etages Bebyggelse med mindre Lejligheder	4,48	0,15—0,48	4,63—4,96	5,65	0,25—0,84	5,90—6,49
6-Etages Bebyggelse med større Lejligheder				6,35	0,30—0,93	6,65—7,28

Anlægsudgiften til Kakkellovne og Skorstene kan formentlig ansættes til ca. 3,00 Kr. pr. m² Etageareal i en 3-Etages Bebyggelse og til ca. 2,50 Kr. pr. m² Etageareal i en 5—6 Etages Bebyggelse.

Udgifterne til Bygningsarbejder iøvrigt kan vel ellers regnes at staa lige ved de to Arter af Opvarmningsanlæg.

Af foranstaaende Talberegninger kan man for et 3-Etages Byggeri regne med, at Centralvarmeanlæg i en 2 Værelses Lejlighed med Kammer vil koste ca. 6,60 Kr. pr. m² Etageareal, hvis man vil undlade at op-

stille Varmeovn i Soveværelset, men opvarme Badeværelse og Køkken ved at føre en Varmestræng ned igennem disse Rum. Koster et Kakkelovnsanlæg ca. 3,00 Kr., kan man saaledes for en Merudgift af 3,60 Kr. pr. m² Etageareal installere Centralvarme. Denne Merudgift betyder for en 2 Vær. Lejlighed med Kammer af sædvanlig Størrelse (75 m² Bruttoareal) ca. 22 Kr. mere i Husleje om Aaret.

Endvidere vil af Talopstillingerne fremgaa at man i 5—6 Etages Byggeri kan regne, at Centralvarmeanlægget med Ovne i Soveværelserne koster ca. 6,20—7,00 Kr. pr. m² Etageareal, alt eftersom Lejlighederne er mindre eller større, medens Kakkelovnsanlægget koster ca. 2,50 Kr. pr. m² Etageareal. Merudgiften ved at installere Centralvarme andrager saaledes 3,70—4,50 pr. m² Etageareal, en Merudgift, der for en 2 Vær. Lejlighed med Kammer af sædv. Størrelse (75 m² Bruttoareal) betyder ca. 22 Kr. om Aaret, for en 3 Vær. Lejlighed med Kammer af sædvanlig Størrelse (115 m² Bruttoareal) betyder ca. 42 Kr. om Aaret.

At man ved Centralvarmeanlægget undgaar Støv og Forurening af Lejligheden ved Fyringen, at man fritages for den Udrensning af Sod fra Kakkelovnen og de Reparationer ved Udmuringen af Ildsted, som hører til Husmoderens aarligt tilbagevendende Plager, at man i en lille Stue bedre kan udnytte Pladsen, naar man er fri for Kakkelovnens stærke Straalevarme — er de Bekvemmeligheder, man betaler med en aarlig Udgift af 22 til 42 Kr. i en 2 Værelsens eller 3 Værelsens Lejlighed med Kammer.

Spørger man nu: *Hvor stor er Udgiften til Brændsel og Pasning i centralopvarmede Ejendomme*, er dette ikke vanskeligt at besvare, idet der efterhaanden foreligger saa mange Driftsresultater for saadanne Ejendomme, at man kan skønne med ret stor Sikkerhed. Jeg forudsætter, at Anlægene er forsynede med Varmemaaler, saaledes at Beboerne betaler deres Forbrug efter Maalerens Udvisende. Som Følge deraf kan nedenstaaende Tal kun være Gennemsnitstal, idet den mere sparsommelige vil kunne klare sig med en mindre Udgift, medens den mindre sparsommelige nødvendigvis vil faa en Udgift, der ligger højere.

Beboernes Betaling for Centralvarme kan deles i 2 Poster — den ene er en Udgift til Varmemester, til Vedligeholdelse og Amortisation af Anlægget, den anden er Udgiften til Brændsel alene.

Regner man med en Kulpris af 30 Kr. pr. Ton, vil disse Beløb udgøre for en alm. 2 Vær. Lejlighed m. Kammer ca. 64 Kr. til Brændsel og ca. 30 Kr. til Pasning m. m. eller tilsammen ca. 94 Kr.; for en alm. 3 Vær. Lejlighed m. Kammer bliver de samme Beløb ca. 88 Kr. og ca. 47 Kr. eller tilsammen ca. 135 Kr.

Saadanne Udgifter skulde ikke være afskrækkende, og en Families Udgift til Koks og Optændingsbrænde i et Kakkelovnsanlæg vil i Virkeligheden være nær op imod disse Tal. Uden væsentlig Bekostning opnaar man saaledes i Hjemmet at spare al Arbejdskraft til Opbæring af Brændsel og Nedbæring af Aske.

I Almindelighed forbinder man med Centralvarmeanlægget et Anlæg til Forsyning af Køkken og Badeværelse med varmt Vand. Et saadant Anlæg med Varmtvandshane over Køkkenvasken og Blandingsbatteri for Kar og Bruse over et Badekar vil koste ca. 260 Kr. pr. Lejlighed eller betyde en Huslejeforøgelse af ca. 20 Kr. aarlig.

Brændselsudgiften og Udgiften til Pasning af Varmtvandsanlægget vil kunne ansættes til henholdsvis ca. 38—53 Kr. og ca. 18—28 Kr. eller ialt ca. 68 Kr. som gennemsnitlig Udgift. En væsentlig Del af denne Udgift — vel omtrent Halvdelen — spares imidlertid i Køkkenets og Badeværelsets Gasforbrug, fordi man altid — Sommer og Vinter — har varmt Vand til Disposition.

Det er meget almindeligt, at Beboere i centralopvarmede Lejligheder synes, at Varmeovnene ikke er tiltalende af Udseende, og derfor indklæder disse enten med Træskærme eller ved over Ovnene at anbringe en Træhylde og derpaa anbringe et Forhæng, som omslutter Ovnene.

Da Beboerne betaler efter Varmemaalere, og denne arbejder, naar der er Varme paa Ovnen, er det for Beboerne af Vigtighed, at den Luft, Ovnen opvarmer, ogsaa kan faa Lejlighed til at strømme ud i Værelset. Ellers betaler Beboerne for Varme og faar dog ikke den Varme, de betaler for, fordi de selv „lukker den inde“ i et Skab eller bag et Forhæng.

Det bør derfor siges, at Beboerne i egen Interesse altid maa drage Omsorg for, at der forneden er en Aabning af 8—10 cm. fra Gulv, som tillader Værelsets Luft frit at strømme ind til Ovnen, og at der over Ovnens Overkant er en Aabning af 8—10 cm, som tillader den af Ovnen opvarmede Luft uhindret at strømme ud i Værelset.

Centralvarme i En-Familie Huset.

Hvis Centralvarme er en Lettelse og en Behagelighed i en Etagelejlighed, er dette endnu mere Tilfældet i En-Familiehuse: Villaer og Rækkehuse, hvor det huslige Arbejde er mere besværligt end i en Lejlighed. Man bor i flere Etager og har flere Udenomsrum at holde i Orden, og det bliver derfor en betydningsfuld Lettelse for Husarbejdet, at der kun er et Ildsted (i Kælderen) at passe, og at man altid har varmt Vand til Rengøring, Opvask m. m.

Imidlertid maa man i de fleste Tilfælde regne med, at der bruges mere Brændsel i en centralopvarmet Villa end i en kakkellovsopvarmet Villa, fordi man med den lette Adgang til at faa Værelserne varme fristes til at holde flere Rum opvarmede og i det hele taget holder en højere Middeltemperatur i Huset, end man vilde gøre, hvis man var henvist til at fyre i Kakkellovne.

I Anskaffelse er Centralvarme ligeledes en Del dyrere end Kakkellovne. Her spiller ikke som ved et Etagebyggeri det Moment ind, at man kan erstatte et større Antal Skorstene med en enkelt større Skorsten og kan undgaa at indrette Brændselsrum for alle Lejligheder.

Iøvrigt er der i alle Retninger langt større Variationer i Udgifterne for Anlæg og Drift af Centralvarmeanlæg i Villaer, end Tilfældet er ved Etagelejligheder.

En Villa kan udføres paa mange forskellige Maader og bygges lun eller kold i langt højere Grad end Etagehuset, ligesom Varmeanlægget kan udføres meget forskelligt.

For en Villa med 80 m² bebygget Areal, 3 Værelser i Stueetagen, 1 Værelse, 3 Kamre og Bad i Tagetagen kan man regne med, at medens Centralvarmeanlægget koster ca. 2000 Kr., vil Kakkelovne og Gasbadeovn koste ca. 650 Kr.

Brændselsudgiften ved en saadan Villas Opvarmning vil formentlig blive ca. 350 Kr. for Centralvarmeanlægget og ca. 230 Kr. for Kakkelovne.

Den Brændselsudgift, der medføres ved at man skal have varmt Vand i Badeværelse og Køkken, vil omtrent være lige saa stor som det Beløb, man indvinder i formindsket Gasforbrug.

